

Tworzenie Aplikacji na iOS

Witold Bobrowski
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Wrzesień 2018

Wstęp

W tym artykule postaram się przybliżyć proces tworzenia aplikacji mobilnych na system operacyjny Apple iOS. Opowiem o najpopularniejszych narzędziach, wytycznych Apple, dobrych praktykach, społeczności oraz zaprezentuję przykładową aplikację. Aplikacja posłuży mi za punkt odniesienia do tych konceptów oraz paradigmatów, które tutaj przedstawię. Kod źródłowy zostanie udostępniony wraz z tym dokumentem, a więc zachęcam do zapoznania się z zawartością.

Środowisko

Rysunek 1: Źródło: <https://developer.apple.com/develop/>

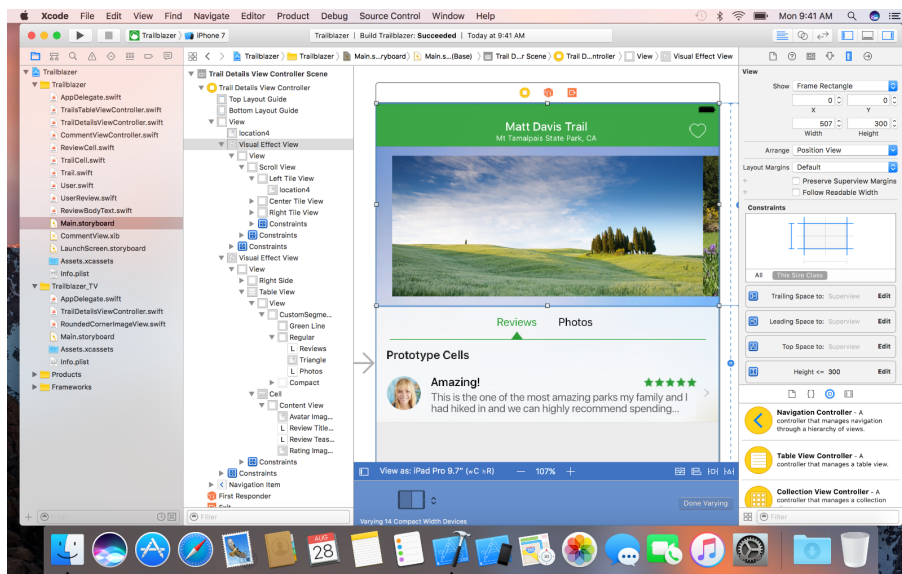
macOS

Na środowisko programisty tworzącego aplikacje na iOS, składa się kilka elementów. Przedewszystkiem jest to system **macOS**, który jest dostępny jedynie na komputery produkowane przez Apple. Ten wymaganie powoduje, że wiele osób nie ma nawet okazji zainteresować się tworzeniem apek na iOS bo najzwyczajniej w świecie nie posiadają odpowiedniej maszyny. Macintosh nie cieszył się nigdy wielką popularnością w polsce, a dla studenta może być poprostu nieosiągalny ze względu na swoją cenę, która umiesza go w kategorii produktów premium. Technicznie jest możliwe uruchomienie systemu na virtualnej maszynie, bądź tak zwanym 'Hackintoshu' czyli PCcie, który dzięki zblizonym komponentom do prawdziwego Maca pozwala przy odrobinie wysiłku na instalację systemu macOS.

iPhone, iPad

Naturalnie wydawało by się aby następnie wspomnieć o jakimś urządzenie z iOS, na którym będziemy uruchamiać aplikację. Na szczęście w naszym pakiecie narzędzi znajduje się symulator iOS, na którym bez problemu przetestujemy nasz kod. Oczywiście fizyczne urządzenie pozwala nam na wiele więcej, dzięki niemu będziemy mieli dostęp do wszystki funkcjonalności, których żaden symulator nie będzie nam w stanie zapewnić. Więcej o symulatorze napiszę trochę później, przy okazji Xcode'a. O ile ciężko wśród znajomych znaleźć kogoś z Macintoshem, o tyle łatwiej uda nam się wskazać kogoś z iPhone'em. Telefony Apple na dobre wkroczyły na rynek polski i są coraz powszechniejsze. A to z pewnością dobra wiadomość dla programistów tworzących oprogramowanie na tą platformę. Kolejnych urządzenie może być tablet z rodziny iPad lub najmłodszy i zapewne ostatni potomek reliktu przeszłości: iPod Touch. Każde z tych urządzeń różni się od siebie, lecz co najważniejsze wszystkie posiadają jeden system operacyjny, który na każdym z nich identycznie. Warto jednak upewnić się, że znajdujemy się wposiadaniu takiego urządzenia, które wspiera najnowszą wersję iOS¹.

Xcode

Rysunek 2: Źródło: <https://developer.apple.com/xcode/interface-builder/>

Wymagania hardware'owe mamy już za sobą, a więc przejdźmy do narzędzi jakimi będziemy się posługiwać. Pierwszym z nich jest **Xcode**, który przede wszystkim pełni rolę IDE, ale również posiada zestaw dodatkowych narzędzi, między innymi wcześniej wspomniany **Simulator** czy **Instuments**, aplikacja posiadająca mnóstwo narzędzi analizujących wynajność aplikacji działającej na urządzeniu bądź symulatorze. Instuments to z pewnością narzędzie, z których każdy programista iOS musi się zapoznać, a wskazane by było skozystać z niego przed wypuszczeniem swojej aplikacji do AppStore.

Jeżeli chodzi o Xcode jako IDE to mamy do czynienia z dość zaawansowanym programem, który udostępnia nam takie funkcjonalności jak **Interface Builder** czy **View Debugger**. Jest całkiem spora szansa, że już obito się wam o uszy jedno czy dwa słowa o Xcode, i na 99% nie było to nic pozytywnego. Niestety natywne IDE nie cieszy się najlepszą reputacją, a Apple nie daje nam zbyt dużego wyboru uniemożliwiając tworzenia aplikacji bez chociażby minimalnej interakcji z Xcode, który jest odpowiedzialny za zarządzanie projektem oraz co najważniejsze, podpisywanie aplikacji certyfikatem developerskim². Istnieją alternatywy, a najpopularniejszą z nich jest AppCode od JetBrains, lecz osobiście nie spotkałem żadnego profesjonalnego

¹Podczas pisania tego artykułu najnowszą wersją jest świeżo upieczony iOS 12, który wspiera tak stare urządzenia jak iPhone 5S z 2012 roku

²Aby udostępnić aplikację w AppStore należy posiadać opłacone konto deweloperskie Apple, które kosztuje bagatela 99\$ rocznie.

iOS dewelopera korzystającego z tego oprogramowania. Korzystanie z AppCode nie uwalnia nas do końca z korzystania z Xcode, co dla wielu osób wydaje się poprostu bez celowe. Nic oczywiście nie powstrzymuje nas od edytowania plików źródłowych w vimie, lecz wiaź będziemy musieli jakiś procent naszej pracy wykonać w Xcode. Największą jego bolączką jest słaba stabilność, szybkość z jaką indeksuje pliki w projekcie oraz wolne code-completion. Częścią problemu jest **SourceKit**, biblioteka od Apple, która odpowiedzialna jest właśnie za indeksowanie kodu źródłowego oraz budowanie na jego podstawie drzewa (Xcode oddelegowuje sporo swojej pracy do SourceKitu). Aktualnie najnowszą odsłoną Xcode jest w wersji 10.

Objective-C, Swift

Rysunek 3: Źródło: <https://developer.apple.com/swift/>

Objective-C było językiem w którym stworzony został framework Cocoa, pozwalający na programowanie aplikacji na system NeXTStep, a później gdy został on wykupiony przez apple pod koniec lat 90' XX-go wieku na platformę MacOS X. Dzięki sukcesowi iPhone'a cieszył się on większą popularnością. I trwało to do 2014go roku gdy został zaprezentowany język **Swift**, który zdobył serca programistów tworzących natywny software na platformy Apple i dzisiaj już większość z nich korzysta wyłącznie z niego.

Swift to nowoczesny język czerpiący z wielu języków najlepsze ich aspekty i paradygmaty. Pozwala na programowanie w pełni obiektowe, ale dzięki typom wartości (*value type semantics*) oraz przekazywanie referencji do funkcji pozwala również na programowanie funkcyjne. Znajdziemy w nim podobieństwa do Scali, Haskellu, Smalltalk, Clojure, Python, Ruby etc. Swift jest silnie typowanym językiem posiadającym klasy, których instancje przekazywane są przez referencję, struktury, których instancje przekazywane są przez wartość, oraz protokoły, które pozwalają na unikanie dziedziczenia poprzez stosowanie ich na klasach/strukturach. Istnieje możliwość importowania kodu napisanego w Objective-C w Swifcie ze względu na wspólny Runtime. Dodatkowo Swift może korzystać z kodu napisanego w C lub C++.

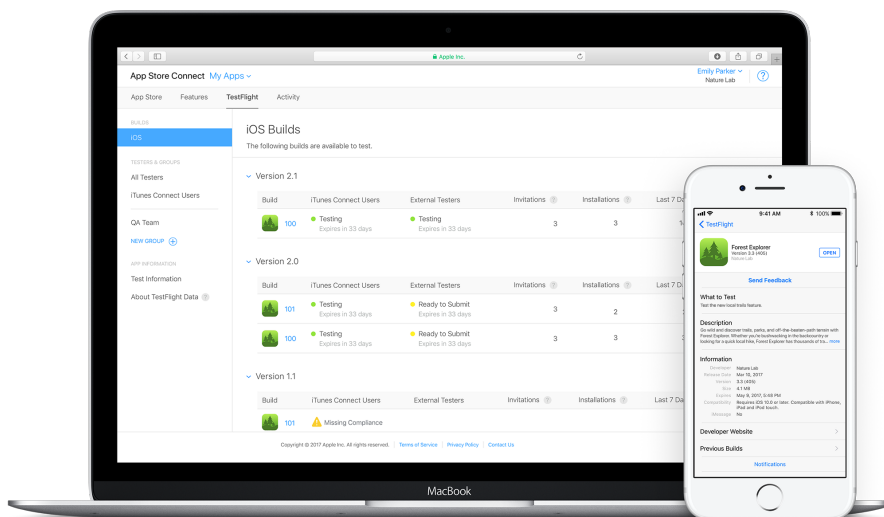
Platformy, na których dostępny jest Swift to macOS, Linux oraz Windows. Jako projekt Open-Source jego kod źródłowy jest dostępny na portalu github. W Swifcie napiszemy nie tylko aplikację na iOS, ale również na pozostałe platformy Apple czyli macOS, watchOS oraz tvOS. Istnieje również możliwość pisania serwerów, przy użyciu takich frameworków jak Kitura czy Vapor. Najnowszą wersją Swifta jest 4.2.

iOS SDK

iOS dziedziczy wiele po systemie macOS. W skład iOS SDK (*Software Development Kit*) wchodzi biblioteki znane już deweloperom tworzącym oprogramowanie na macOS oraz biblioteki stworzone z myślą o urządzeniach mobilnych. CocoaTouch jest potomkiem frameworku Cocoa dostępnego na systemach macOS, który jest rozszerzony o interfejs obsługi narzędzi dostępnych w urządzeniu mobilnym takich jak rozpoznawanie gestów, serwis lokalizacji czy obsługa kamery. W skład CocoaTouch wchodzi między innymi biblioteki Foundation, UIKit, MapKit, EventKit i wiele innych. Dzięki temu pakietowi Apple zdefiniowało jak powinny być tworzone aplikacje na iOS. Dostarczony jest zbiór wielu elementów interfejsu użytkownika, które można dowolnie rozszerzać i modyfikować, aby stworzyć unikalny wygląd aplikacji trzymając się wytycznych wyznaczonych przez Apple. Dostęp do gestów zapewni naszej aplikacji lekkość obsługi oraz intuicyjność, a niezliczona ilość innych bibliotek wchodzących w skład CocoaTouch sprawi, że aplikacja nabierze życia. Implementowanie funkcjonalności staje się bardzo proste dzięki wysoko poziomowym interfejsom dającym dostęp do poszczególnych elementów systemu oraz fizycznego urządzenia. CocoaTouch jest najbardziej elementarnym frameworkiem na iOS, ponieważ to on zapewnia na poziomie podstawowym to co potrzebne do stworzenia funkcjonalnej aplikacji.

AppStore

Jedyną oficjalną drogą udostępnienia aplikacji konsumentowi jest AppStore, świetnie znany każdemu użytkownikowi iOS. Aby umieścić aplikację w sklepie AppStore należy posiadać wcześniej wspomniane konto deweloperskie Apple. Portal AppStoreConnect pozwoli nam na zarządzanie kolejnymi wersjami aplikacji, a nawet beta-testowanie dzięki aplikacji TestFlight. To wszystko za jedyne 99\$ rocznie. Na iOS nie istnieje inna możliwość instalacji aplikacji niż AppStore, za wyjątkiem manualnej instalacji przez Xcode. W tym celu najlepiej udostępniać swój kod źródłowy na githubie. Zanim jednak aplikacja zostanie upubliczniona w AppStore musi ona przejść proces Review. Apple dokładnie analizuje każdą aplikację indywidualnie, poprzez manualne testy oraz skrypty, które mają zapewnić bezpieczeństwo oraz upewnić się, że aplikacja spełnia wszystkie ich wymogi odnośnie UI oraz UX. Proces ten może potrwać od jednego do trzech dni, a z każdą kolejną iteracją poprawek i review okres ten będzie się przedłużał.

Rysunek 4: Źródło: <https://developer.apple.com/testflight/>

Development

Architektura

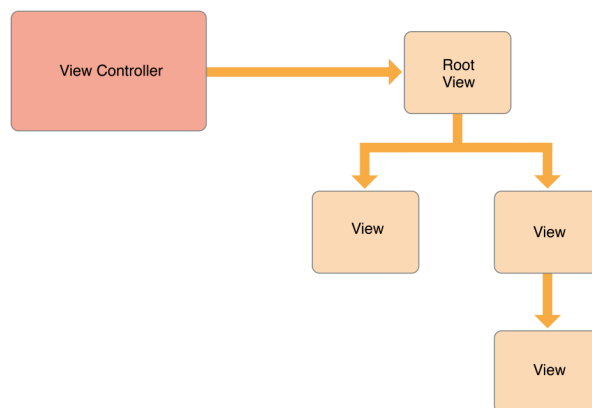
Przedstawiłem już środowisko w jakim pracuje iOS Developer, a więc czas przejść do części w której omówimy sam proces pisania aplikacji z punktu widzenia kodu. Architektura, w okół której zorientowane jest API dostarczane nam przez Apple to **MVC** czyli *Model-View-Controller*. I taką też stosuje się w większości aplikacji. Platforma istnieje na tyle długo, że zaczęły powstawać różne warianty MVC np. *MVVM Model-View-ViewModel*, oraz zaczęto stosować architektury znane z innych platform takie jak *The Elm Architecture* i *Clean Architecture*, lub inna jego interpretacja *Viper*. Każdy doświadczony deweloper będzie miał swoją opinię dotyczącą każdej z nich, lecz nad jednym będą zgadzać się wszyscy — najważniejsze w czym powstanie dana aplikacja, lecz ważne to aby podejście było spójne i czyste na przestrzeni całego kodu. MVC nie cieszy się najlepszą reputacją, ze względu na to, że łatwo można przesadzić z ilością zadań i odpowiedzialności danego komponentu. Co jest defacto błędem programisty aniżeli samego patternu.

Jeżeli chodzi o wzorce projektowe, to najpowszechniejszym z pewnością będzie **Delegate Pattern**. Jest on wykorzystywany masowo w iOS SDK, więc i naturalnie jest on adaptowany przez programistów w aplikacjach. Pewną alternatywą będzie tutaj stosowanie reaktywnego programowania. Do tego zazwyczaj korzysta się z trzecich bibliotek takich jak **RxSwift/RxCocoa** lub **ReactiveSwift/ReactiveCocoa**. Biblioteki te opierają się przede wszystkim na **Observer Pattern**. Podczas gdy w typowej aplikacji napisanej w MVC najczęściej spotkamy wzorec Delegata, to w tych napisanych przy użyciu MVVM reaktywne biblioteki zazwyczaj będą szły z nim w parze. A skoro mowa o wzorcu MVVM to warto wspomnieć o pewnej jego wersji,

MVVM+C — *MVVM+Coordinators*. Coordynatory w tym przypadku odpowiedzialne będą za nawigację między poszczególnymi ekranami i scenariuszami. Niezadko spotkamy również takie wzorce jak **Dependency Injection**, **Factory Pattern** oraz **Builder Pattern**. W aplikacji demonstracyjnej dołączonej do tego artykułu został wykorzystany MVC w swojej najczystszej formie.

UIKit

UIKit Jest frameworkiem, który dostarcza nam podstawowe klasy widoków oraz controllerów, a są nimi **UIView** oraz **UIViewController**. W celu stworzenia własnego widoku lub kontrolera należy subclassować odpowiednią podstawową klasę aby UIKit mógł opowiednio wyświetlić oraz zarządzać danym widokiem. W UIKit znajdziemy dodatkowo całą masę widoków i kontrolerek, które są wykorzystywane w aplikacjach systemowych. Dobrą praktyką jest wykorzystywanie tych klas w celu utrzymania jednolitego wyglądu platformy oraz aby zapewnić użytkownikowi najlepszy experience. Użytkownik będzie wiedział dzięki temu jakiej reakcji ma się spodziewać gdy dokona jakiejś czynności. Właśnie to powoduje, że iOS jest tak bardzo przystępny zwykłemu userowi. Ujednolicony design oraz flow aplikacji sprawia, że osobie która po raz pierwszy trzyma w ręku iPhone bądź inne urządzenie z iOS, bardzo szybko się oswaja z gestami i zachowaniami systemu.

Rysunek 5: Relacja między UIViewController a instancjami UIView

Aplikacja demonstracyjna składa się z czterech ekranów, a za każdy z nich odpowiada jedna klasa dziedzicząca po UIViewController. Są to:

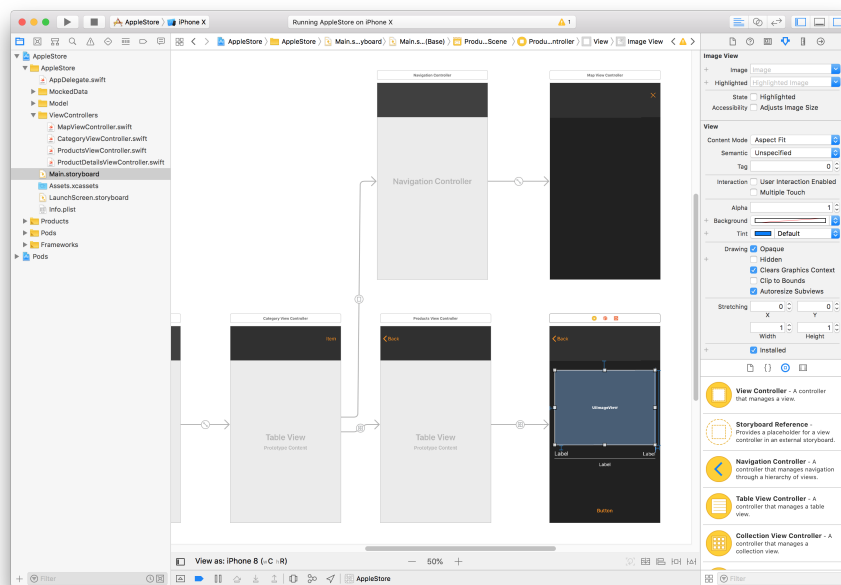
1. CategoriesViewController
2. ProductsViewController
3. ProductDetailsViewController
4. MapViewController

Zachęcam do przeanalizowania indywidualnie do kodu każdego z tych controllerów. To na co należy zwrócić uwagę to przede wszystkim metoda *viewDidLoad*. UIKit woła tą metodę, gdy widok zostanie poprawnie załadowany z pliku XIB bądź Storyboard (o czym wkrótce) i to tutaj powinien się wykonać kod konfiguracyjny widoki danymi z modelu.

Storyboardy

Podczas omawiania Xcode wspomniałem o pewnej jego funkcjonalności, a konkretnie o Interface Builder. Teraz jest odpowiedni moment aby ten temat rozwinąć, ponieważ mówiąc o tworzeniu aplikacji na iOS nie można ominąć tematu Storyboardów. Pliki Storyboard zawierają informacje o tym jak wygląda nasza aplikacja, jak poszczególne widoki się na siebie nakładają, w jaki sposób są ułożone oraz kolejność w jakiej zostają pokazywane. Są one edytowalne na dwa sposoby, z czego pierwszy z nich nie ma kompletnie sensu ponieważ

tak naprawdę mamy tutaj do czynienia z zazwyczaj gigantycznym plikiem XML, który nie wiele nam mówi. Głównym i jedynym rozsądnym sposobem edycji jest wbudowany w Xcode Interface Builder. Pozwala on nam na układanie widoków jak 'klocki' w dość trywialny sposób.

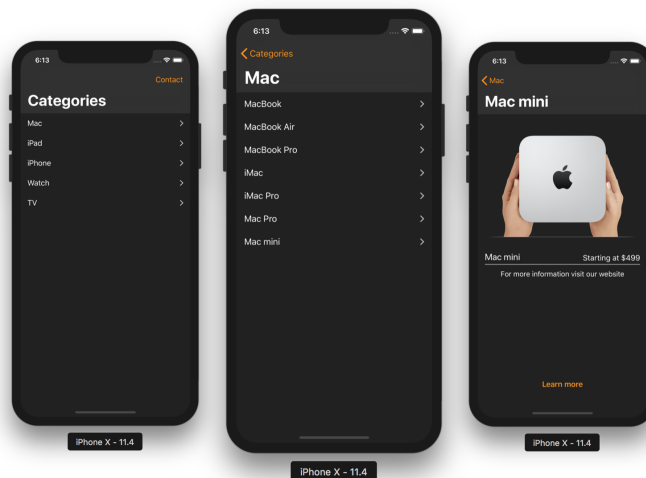
Rysunek 6: Plik Main.storyboard w Inteface Builder (Xcode)

Zarządzanie Paczkami

Każda technologia posiada jakieś menadżery zależności. W świecie Swifta są trzy najpopularniejsze managery. Konkurs popularności z pewnością zwyciężyły by **CocoaPods** — Zcentralizowany *Package Manager*, który w bardzo prosty sposób dołącza zależności do projektu Xcode-owego. Ingeruje on dość mocno w plik projektu i z pewnością nie jest on idealny. Alternatywą dla niego będzie **Carthage**. Ten natomiast odpowiedzialny będzie głównie za budowanie zależności, a podpinanie ich pod projekt pozostawia programiście. Jego zaletą jest brak ingerencji w projekt oraz fakt iż jest to zdecentralizowany menadżer. Wystarczy wskazać mu repozytorium githubowe a zaciągnie on jego zawartość oraz zbuduje na wskazaną platformę. Ostatnią opcją będzie **Swift Package Manager**. Jest on jeszcze w dość wczesnej fazie rozwoju i aktualnie nie wspiera iOS, jednakże można wykorzystać go w projektach, które stworzone są na takie platformy jak linux (Server-side Swift). SPM z pewnością doczeka się wsparcia dla iOS, lecz może to potrwać nawet do kilku lat. Każdy z wymienionych przeze mnie Package Managerów jest open source'owym projektem którego pliki źródłowe można zobaczyć na githubie.

Symulator

Simulator robi dokładnie to czego można się po nim spodziewać. Pozwala nam na uruchomienie aplikacji na symulatorze dowolnego urządzenia z systemem iOS. Alternatywą jest oczywiście budowanie i instalacja aplikacji na urządzeniu fizycznym podłączonym poprzez kabel USB lub bezprzewodowo przez WiFi. Należy jednak pamiętać, że aplikacje udostępnia się na wiele urządzeń, z różnymi rozmiarami ekranów. Dzięki symulatorowi przetestujemy naszą aplikację na każdym z wspieranych najnowszym system urządzeń. Jedynym minusem jest oczywiście fakt, że nie użyjemy na nim aplikacji w ten sam sposób w jaki zrobilibyśmy to na fizycznym urządzeniu. Z pewnością będzie jednak on nam przydany podczas budowania interfejsów.

Rysunek 7: Aplikacja demonstracyjna uruchomiona w symulatorze iPhone X

Podsumowanie

Czy tworzenie aplikacji jest dla Ciebie? Jest to pytanie, na które tylko ty możesz sobie odpowiedzieć. Jeżeli pasjonuje cię tworzenie płynnych interfejsów i łączenie ich z najnowszymi nowinkami technicznymi, którymi przepchanę za w dzisiejszych czasach komputery, które nosimy w naszych kieszeniach. Zbudowanie prostej aplikacji jest raczej nie trudnym zadaniem, a przynosi ogromną satysfakcję gdy widzi się efekty. A najlepszym aspektem tego może być fakt że twoja aplikacja może trafić do setek tysięcy telefonów na całym świecie. System iOS z pewnością nie zniknie z rynku, a przynajmniej nie w tej dekadzie. Apple osiąga rekordowe wyniki sprzedaży oraz spory procent udziału na rynku smartfonów należy do iPhone. Zrewolucjonizował on to czym jest telefon, ale przede wszystkim to w jaki sposób pracujemy na co dzień. Dla programisty oznacza to ogromne pole do popisu. Jeżeli chcesz wziąć udział w tej rewolucji możesz zacząć tworzyć aplikacje już teraz i wpływać na życie ludzi.